

Pridružila na ciltu god 3 for., na pol god 1 for. 50 nov., na četvert. 76. nov.
Za Srbiju 80, 15, 7 1/2 groša. Izlazi svake Nedjelje jedanput.

Pisma svakomrštna premetka molimo na uredničko uprati.
Neprijetna neprimamo.

God. II. U Kalači

U Četvrtak 2. Veljače 1871.

Broj 5.

Naši učeni ljudi stidu se od nas.

I. Poznato je da je stid hrdjav savitnik, i da na slabe ljude velik upliv ima.

U našoj domovini sada je najveća briga, najpriči zadatak: dilati i raditi, da se puk i narodi, koji u našoj zemlji u većim broju žive — svi brez razlike što prija što bolje obaviste, da nauče i upoznađu svoja čovičija, svoje zemlje i svoja ustavna prava koja im uživati, i poznadu dužnosti koje im izvršivati valja.

Brez prosvite naroda i puka nije nam ni sloboda zemlje naše ni ustava našega osigurana, obezbedjena. Jer ko što nepoznaje, taj to isto uživati, poštivati i sačuvati nije kadar. Ovo svaki iskreni rodoljub i sin domovine naše, koji zna o zemaljskim obćim poslovima misliti, događaje politične razmatrati duboko uvidja.

Pak zato nam je čudno što novinari i novine magjarske, koje se u domovini našoj i magjarskim i nimačkim jezikom u veliko pišu, koje mlogo puta malo-važne svakidašnje stvari primaju, raznose i razglasivaju, a o našim napridku o našoj težnji za prosvitom što bi svakom domorođcu svojski podpomagati tribalo — ni najmanje nespominju.

Zašto je to? Sigurno zato, što se naši učeni ljudi naša inteligencija stidi od pokreta i imena naroda svoga.

A to je zbog toga, što su u svojoj opakoj zanečenosti to uzeli u glavu: da je narod bunjevački i šokački svoju narodnost, svoj jezik, svoje običaje i svetinje tako

lako zaboravio, zanemario, kao što su to oni učinili, pak su se svudan hvalili, dičili, razglasivali: da Bunjevaca i Šokaca nema, da se to sve po njevim primeru u tudju narodnost prililo, od svojeg rodjenog otudjilo i u magjarstvo priobratilo, tako lako i lipo kao što oni haljinu na sebi po modi ili kad je kako vrime prioblače.

Znadu i pamte naši stariji, kako su prideci naših učenih ljudi kad je tribalo trli nimački jezik, a krasno naučiše gospoje njeve isti jezik da ga i dan danas tako lipo govore još lipše nego što magjarski govore; a njevi naslidnici opet — kad je tribalo magjarski naučiše i sve što je ma najmanje avandžiralo i na formu gospodsku vladati se nositi se naučilo pomagjariše. Da je vlada II-og Josipa cara malko duže trajala, ti bi ljudi danas taki gorljivi rodoljubi nimački bili — kao što su sad uzoriti magjari. Jer sada ovako triba, pak su sami sebe, svoj narod i narodnost zaboravili.

Naravno, da su prid magjarskim državnicima veliku diku i slavu stekli, ali su i sebi i njima zlu uslugu učinili, što sada magjarski političari, rado glede i druge nemagjarske narode kroz one očale, koje im je primer naših učenih ljudi na oči stavio, pak se nadaju, da će se s vrimenom i s njima tako lipo dogoditi, kao što misle, da se zbilja sa bunjevcima i šokecima zbilja: da će i ovi svoj jezik, svoju narodnost zaboraviti.

Ova je blaga nada uzrok što magjarski državnika veliki dio lako uzima nemagjarske narode. Ovoj obmani i to se može pripisati što magjarsko obće mnenje ni prija znamenite 1848. godine, pak ni posli evo

do dan danas, pomisao ideju narodnosti dostojno svatiti nemože.

A od ovoga svatjanja zavisi blagostanje, budućnost naše lipe i mile domovine.

Bajac.

DOMACI POSLOVI.

O ČEM SE BAVE NA UGARSKOM SABORU?

Od kako je portia na svakog čovjeka izpisana : od ono doba svaki željno izgleda na onaj trenut kad će se proračun prihoda po ministaru na stol saborski položiti, da vidi hoće se nam štogod tereta s ramenih skinit ili valjada se kani štogod više nametnut. Poračun od ove godine — u koju smo stupili — saborski financialni odbor prigliedavši visokom saboru predstavlja razmirje iz medju prošaste i tečeće godine. Onda je triebalo 133.216,000 fr. a na ovu godinu ištu 141.800,000 fr. — 1870. god. utekloje 147 miliuna a na ovu godinu računaju 159.960,000 fr. no to su redovite stvari al svake godine imadeji i taki — koje vanredno kucaju na vrati zemaljske blagajne da šta unesu ili iznesu taki iznosci su bili 1870. god. 42.270,000 fr. 1871. god. 42.226,000 fr. a unosci 1870. god. 36.540,000 koji mogu ove godine uzrast na 39.360,000 fr. — kako se tomu u financialnom ministarstvu nadaju, gdikoji se boje : da poklem se još nezna koliko će zajedničko ministarstvo potrošiti — budući to miliune na kopnu i mornarsku vojsku ište, da tim načinom može u zemaljskoj blagajni manjak nastati, što nebi rado gradjane potaknulo poklem bi daću ovećati tribalo. — Zato nebi imali volju donle u pritresanje se upuštati dokle u delegatiam nebude odlučeno, što trieba da bude zajednički potrošeno, al poklem zemaljske potrebe valja odbavljati i oni od live strane pristaju : da se prigledanje proračuna za 1871. godinu nastavi. Ministari za omanje činovnike ovećanje platje uvrstjuju, to se nije dopadalo skrajnoj livici, zato su kanili govornici pokazivat : da je kod nas sjaset činovnikah, koji rad jedan na drugog odbijaju, ako dakle trieba platju ovećati da žive, onda valja njev broj umanjati da pomnjivo rade. Ipak dozvolio je sabor da se onih ministerialski, i po g. Deaku veliki sudovah perovodjah platja, koji su dozele od 1050 fr. manje imali oveća, takodjer primilisu g. Tisza predlog : da se iz onih novacah — koje su dosad različitim ministeriumom da se potriebne knjige nabave — na razpolaganje služili na to obrate : da se zemaljska knjižnica sastavlja, kojaće svakom znato željnom otvorena stajati.

DELEGATIE.

Sad su u Magjarskoj pritresali g. Beusta kancelara vanjsku politiku — i prikoravaše mu : što je tolike miliune potrošio — ako je odljučno nijednostranac ostati naumio, ta veli g. Žedenya : akoje ono društvo neutralnosti čvrsto bilo, onda se nije triebalo bojati : da će borba granice franceske ili nimačke prići, akoje pak ta bojazan temeljna bila : da će se koja od tih vladah u rat uplest, onda se je triebalo u mah iz prva ili za mir — oli za rat odlučiti, po g. Pulskiji našoj monarhii bi po najviše koristilo : da smo se tako povukli ko Prusia posli 1806. a Russia posli 1856. god. u miru štedili, i čvrstili. se a Preuzv. g. Haynaldu, kalačkom nadbiskupu nije se svidilo : što g. Beust nije onda : kadaje Talianska u Rim unišla fino al ipak oštro prosvidovao — i tako svietu iz-

javio : da Austrio-Ugarska uz otimačanu nepristaje. U ime g. ministra — odsični savetnik g. Orczya odgovora, i brani politiku g. Beusta, veli Austro-Ugarska — taki sričan položaj ima : da se toga i prijatelji i nepriatelji doticaju, zato ona nije mogla bezposlena ostat, istiina da to novaca košta, al ujedno zalogom biva na održanje Austro-Ugarske, budući da pokaziva nuždu njezina bitja — a glede Rima nisu mogli drugčie se vladati, ako nebi htli u rat se uplesti — znatna je bila izjava g. Ebera koji reče : da magjarsku najvećma zanima iztok, i to ne zato da se prostire, već da svoje biće osigura, — radi čega naši državnici imadu iztočnim pukom posvidočiti : da njev razvitak i napridak nikad donle nedolazi u sukob s' Magjarskom, dok oni sami svojom sudbinom vladaju, jel magjarska to hoće za nji što je njeva želja, samo nemože trpiti : da njevom sudbinom počme koja tudja vlada upravljati, što je potriebno svim državnikom doznat. Zatim počelisu pojedine tačke razgledati, i svote po odboru priporučene primati. — Al poklem ima više taki, glede koji je ne suglasnost medju dvijuh Delegatiah. Zato na predlog g. Szella — izaslana je komisija koja će različnost iztražiti, i visokoj magjarskoj Delegatii izjaviti.

DOPIS.

* **Subotica 21. Sičnja.** (Politika Austro-Ugarske). „Krv ne može biti voda“ pa za to nijese čuditi ako grof Beust teži sa politikom svojom k ujedinjenju jedne velike nimačke države i nimačkog naroda. On kao Nimać može tako želiti — ali kao državni kancelar Austro-Ugarske ne sme tame dopripomagati, ako ne želi Austriji što prija circumdederunt (smrtnu molitvu) odpojati — po tome vrlo je virovatno, kao štosmo iz privatnih izvora doznati mogli „da ovo zbliženje Austrije sa nimačkom državom grof Andrašija ne odobrava“ — on kako kažu više je naklonjen savezu podunavskih kneževina pošto u ovome vidi jamstva za Ugarsku kraljevinu — oslanjajući se na svoju državničku mudrost — da će time znati Rusiju u šahu držati da ova istokom ne gospodari. — Hoćeli grofa Andrašije misao nadvladati u kraljevskome vječju ili će težnji državnog kancelara grofa Beusta podleći? još se ne može za cilo ništa reći, ali kako se pogovara da će Šmerling „tilom i dušom nimać“ u cislajtausko ministarstvo ući, to je onda koliko sigurno da će i politika grofa Beusta kod krune nadvladati, i ondaćmo opet staro zlo na vratu imati t. j. vodiće se u kabinetu isključivo nimačka politika, a ne ona koja prema volji većine ne nimački naroda koji u Austro-Ugarskoj žive, tribalabi da se vodi, a ta je : „podpuna sloboda svijuh naroda u zemlji i van ove“ kaku pak slobodu misli nimačka politika narodima dati; mogli smo najbolje iskusiti iz prošlih vrimena — a i najnovije dilo nove nimačke države pokazuje težnju i rad njihov „samovoljno da vladaju, tudju zemlju da opustošavaju i otimaju, a poglavito druge narode da ponimčavaju — koje u toliko više morajim za rukom da ide, pošto se niko neće da nadje koji bi njima na put stao, na evo i sama Ugarska koja je ponajbolje pozvana, da nimačkom tako zvanom kulturtregers-tvu na put stane — još će nimačke interese da pomaže, a ne može daim se odupre. — Ili se valjada na to ide da se cila ugarska ponimči?!

Dok je slavenskog plemena u Ugarskoj, dotle se ne bojimo za nas daćmo se mi ponimčiti, pa ma kake čine Beust Šmerling sa kompanijom svojom za Ugarsku pripravljaji; Već nam je briga za milu našu domovinu,

radi čega uviereni smo da bi po ovu mnogo koristnie bilo : ako bi naši državnici — svu svoju umitnost i mudrost na to spremali : da se slaviansko pleme koje pod turskim jarmom stenje, što prije oslobodi i smagjarskom oprijatelj, da se tu opravi jedna sila koja će smagjarskom na temelju slobode pobratjena kadra postati i nimcu i rusu se opirati.

KUĆNI POSLOVI.

Opazke glede načela u Dopisu Broj. 4. potaknutih. SUNCE JE ŽIVOT A TMINA SMRT.

Štampa je neizmireni dar božji — koju je Bog u najvećoj milosti nama podielio — jel ona je ne samo obćilo već duh javnosti, a javnost je sunce slobode i ćudorednosti — štogod zla na svijetu biva, to sve u skrovistu sbiva, štogod se ljudi više pridržavaju na ćistom zraku, i svietlom sunca traku, to su zdravii, a štogod više dila svoja javno obavljaju, to jim je duša mirnia i dila od taloga nećudorednosti bistrja. Dakle onda će mo ćoviećanstvu duhovno i tvarno koristiti : ako ćemo ljude na javnost naviknjivat. A pravda i sloboda neima druge zaštite na svijetu van javnosti. Zakrilite ji samo krinkom Skrovitosti pak će te ćuti jauk kako ji laž varka i samovolja gnjete. Dakle bratjo ovamo svi na javnost, neka izlaze dila na vidilo — pa će biti više krieposti i manje slabosti, jel javnost je ko sunce što nesnažno pokriepi.

Kod nas je uvedena ustavna sloboda — u gradjanski, još malo paće se ta nastanit i u crkvenom životu, ako se ustavnost u dimu slavodobitja pruskog neuguši, no onda će mo imat dosta ćasa da uzdišemo — a sad neka nam ja barem dozvoljeno da jaućemo, ta koje mnogo bolovo taj je uvižbo : da je i oštru bol lakše izdržat — ako je ćoviek riećom izdaje. Puk će dakle na svaki naćin dobit upliv na biranje svećenika kako smo to već na drugom miestu oznaćili, naravno po svoji odabranih crkveni zastupnici, Autonomia, ili nastupila baš kako god njeno miesto Avtocratia mora pokroviteljstva patronata pitanje rešiti, i to što brže, jel će nam crkve ogoliti, popadati i porušit se — kako će se to pravo urediti, naravno to nitko unaprid nemože kazati, al toliko svaki katolik mora znat : da Biskupu mora ostat svoje pravo, jel on je po Bogu pozvan da se brine o stadu kršćjanskom, i bez njegova ovlastenja — nitko nesmie štap pastirski u ruku svoju uzeti. Al ono pravo što ga je dosad zaštitnik obavljao, a sad ga smetje, mora će se po razmirju tereta, uzdržanja bogoštovja podieliti, to će dakle autonomia urediti, kolikoće brime puku se naložiti, i koliko će se prava tim brimenu privezati.

Onda će naravno puk svoje pravo sridstvom po Autonomii obilizenim vršiti, a donle neka mu je moljba dozvoljena, akomu se tako svidilo bude ta mislimo da prošnjom nit koga uvriedjivamo — nit silu poćinjavamo — samo neka je svašta javno pa će biti zakonito i ćudoredno, dok Autonomia nebude uredjena, i po njoj pravo pokreviteljsko izvestno obilizenno — donle se puka nika-ko pravo na izbor svećenika netiće, ako ga dakle pokrovitelj posluša, nikome nije krivo, ako ga neposluša puku nije nepravo ućinjeno.

Ta i u prvi stolitja puk je izražavao svoju želju, koga bi za pastira rada imo. Al naravno to mora biti prava, izkrena, i istinita želja — a ne podmetnuta drugog ćovieka volja. Mi s naše strane takog Svećenika koji ovim putom traži faru — za Simon Maguša smatramo, i

kao Judu Iskariota obilizavamo, jel u njem najvećeg zlotvora slobode kršćjanske gledamo — sloboda je duh života kršćjanskog bez kojeg mora umriti i vira i ćudorednost, a taj duh se ugušava — ne samo kad se tielo Svete Majke Crkve metje u skripac po dželati na zapovid okrunjeni siledžiah, već i po naertjanju uzrujanih strastih zaslipljena puka — koji dakle traži faru onim putom koji se kara u pravilah vikom žića Svete Majke crkve posvećenih — onomu je Anathema na ćelo prišivena, pa će ga tako u društvu katolićkom poznavat, ko crnce Kamovu porodicu u sried ćoviećanstva. I poklem je to biliga kletve — ćuvajmo — se tako lahko jedan na drugog metjat, jel onda grišimo proti ljubavi bratinske. Na javnost dakle ljudi! da se naš puk urazumi — što je istina — pa nedopane rukuh krivih vodjah i lažah. Istina je da popu trieba platjat, jel Isus je svoje Apostole medju ljudih birao — koji i jidu i piju, a kad onaj pop sav svoj život mora puku žrtvovat — da njegove duhovne nevolje odbavlja, onda je pravo pri Bogu i ćoviku : da se onaj puk stara za sve njegove tilesne potrebe, dakle da taj puk platja, i to toliko platja — koliko jednom duhovnom pastiru trieba da može pošteno i bez brige živiti. Pisa no boje po nadahnutju Svetog Duha : da je radinj dostojan nadarja svoje trudbe, ja smoje strane izjavljjam : da nijedan dan nebi ostao uz takog puka : koji bi se ciganski sa svojim duhovnim pastinom pogadjo, otreso bi prah, košto naš divi meštar dade nauk, i otišo da potražim puk, koji je kršćjanski prosvietljen i uvidja : da pop nije kravar, ili konjušar skimse može pogadjat — tako bratjo jednodušno pa će biti sloboda kršćjanskog života od svake strane osigurana. Pop mora biti slobodan ko Car, i boljemu je kore od kruha grizti, nego se poniziti da puže po zemlji i prah liže. U njem je sveg ljudstva sloboda oživotvorena i ako je jezik njegov svezan, onda je sloboda i kršćjanska i gradjanska osužnjena. Tako je! al onda nemojmo razgadjat medju pukom, magjarom, nimcem, i šokcem, jel u crkvi neima narodnosti, već ima kršćjanstva, neima grdnice stvari već kad pop u svoji grudi jednom ili drugom narodu milie pokaže miesto, puk to osića, i tomu tako boli, ko onom dietetu, koje opazi : da ga otac ili mater manje ljubi nego brata — odnošaji su jednaki. Neima popa, kojibi se smio tužiti : da ga puk bunjevaćki ili šokaćki zato ne ćasti, što nebi bio rodjen slavian, u tom obziru je bunjevac i šokac više katolik, nego svi ostali narodi — to smijemo pisati i izštampati jel bi znali i posvidočiti. Zato poštivajmo to njegovo plemenito svojstvo, i nemojmo slaviana smatrat ko sirotće, da u nami neopažava otćuva već rodjenog Otca — nemojmo mu jezik samo na toliko osvojiti — da s njime umiemo jist i pit, već da mu se udubimo u život duhovni i tvarni, pak sve upoznamo što je njegovo rodjeno, pa mu sve iztumaćit kadri budemo, pak onda vi rodjeni magjari, i nimci gledajte kako bunjevac i šokac poštiva svojeg popa, pravite sastavljajte mu knjige, da na polju prosviete nebude bunjevac i šokac sirotće, koje mora gledat, kako se nje-mu trušnice ponudjavaju, kad se rodjena dica bilim kruhom hrane — pokažite nam kad je ko okolo slaviana se potrudio — i kesu svoju otvorio — da nije siroti fratrovah, i miserni meštrovah, ni molitvene ni pismene knjige nebi imali — budimo pravedni ako želimo biti poštovani, i recimo da se hiljade troše na prosvietu drugi narodah, kad se na slavianski razvitak ni poture ne žrtvuje, to mi ne govorimo iz nenavidnosti, već samo konstatujemo istinu, budimo dakle pravedni i ako nemožemo novcem podizat barjak, koji se tamo i vamo podiže na prosvietu sla-

viansku, barem da ga trudom i plodom našeg duha podupiremo; koliko poznajemo svietovnjakah svećenikah i i fratrovah koji su nakupili blaga znanosti — pa u svojem mozgu kano u kakoj tvrđeci škrinji skriveno čuvaju, da po smrti — pod zemljom istrune. Amo na javnost bratjo — izredjajte vaše znanosti: da se i slaviano da de prigoda izbirati ko magjarom i nimcem, pa će te vidit da neima boljeg čovieka na svietu od slaviana, al ako ga ostavili budete u tminah predsudah i basnah to čega Nazareni sve više u svoje mriže hvaćat, i u ponor zamračjenja duše i srca strmoglavljivat.

NOVOSTI.

— **Vele da će** Bečko ministarstvo koncem vićanja Delegationalni obnovit se.

— **U zajedničkoj** armadii magjarska uzdržaje 31. pešački i 14. Huszárski pukovniah.

— **Skupština katolička** ovlastila je sbor 27 rice da sve one poslove složi u jednu osnovu, koji se moraju po skupštini urediti, sbor taj je iz svojeg kruga izaslao devetoricu — kojima je naložio: da tu Autonomičku osnovu nanižu i 27 rici pridlože — Buduć su devetorica svoj poso izvršili Predsidnik g. Šnnyeia otvorio sjednicu 27 rice u koju su došli 18 rica i pre svega naredili: da se ta osnova iztiska, članovom podieli i tako 26-og u pritresanje priuzme Horvath, Bartal, i Hrabar želili su: da se ta osnova na vidilo iznese — i da sidnice javne postanu barem na toliko: da se novinarskim izvistiteljem miesto ustupi — ipak na predlog g. Szilágyie većina ostade pri tom: da ovaj operat donikle skrovit ostane, što mislimo tomu nemože koristit, jel na javnom i dobro i nevaljano većma u oči udara.

— **Baron Rauch** ostavlja stolicu Bansku u Zagrebu, a gr. Berg namiestničku u Varšavi. Ima ljudi — za kojima kad se u grob polože ni bivši prijatelji suze nerone.

— **Nada je da će** drugo sunce u Varšavi i u Zagrebu zasiniti ta i taki Listovi — koštoje „Pest Lloyd“ — kojima je Zatočnik bodljiv tern dosad u očima bio: počimaju uvidjat: da magjarsko ministarstvo dosad nije kroz vidne očale gledalo, nije čudo dakle što se u broj. 26-og Sićnja savituje: da se narodne želje po Sisački Listovi opažavaju.

— **29. Sić. Danas po podne** u pet sati, kalačko obrazovano občinstvo — poldrug sata veselo je provelo kod Isusovacah — gdje su u krasnoj dvorani pitomci zaveda Sv. Stipana, pod njevom upravom stojeća, na raznih orudjah — ukusno izabrane glasbene komade s ustmenim pridavanjem izminice predstavljali, — občinstvo od svakog razreda i spola sabrano častjom prama umnih ravnateljah i odgojiteljah, razidje se — pohranjivajuć nadu: da će se na sjajnom primeru i Duhovne, ženskom Spolu predstavljene ogledat, i občinstvo tako nevnom zabavom po svojih pitomicah obradovati.

TRGOVINA I OBRTNOST.

Na stranih trzih promet ne odaje živahnost, sve čekaju — kaki će dan svanut francesom. U Pešti pšenicu traže, i platjaju carinarska mažu 25 nov. skuplje nego prošaste nedilje.

Cjejuenik Peštanski. Vuna. Prodalisu finiu jednostrižnu 150 m. po 133—134 fr. piskovite jednostrižne 600 m. po 73 fr. našincem, pogodba je učinjena na vunu

zireske opatie — al cina nije očitovana, 600 m. a na Vunu Sv. Martina opatie do 800 m. po 92 fr. 1/2 dukata. Biogradskog kaptula vunu 180 m. 100 fr. 1/2 dukata. Grofa Julie Szapáry 120 m. 95 fr. sve s naši trgovci — a tvorinarski oprana vuna prodavanaje — sridnjo fina 240 m. 143—155 fr. fina 140 m. 175—215 fr. — **Svinji** Sjabane 23—26 1/2 nov. Bečke težine 24—27 n. — **Repca** za došastju platjaju 7 1/2 fr. Kohlrepca stara 9 3/8 fr. **Mast** gotova 37 1/2 fr. s a sudom na daljnji rok bez suda 36 fr. Sjabane 35—36 fr. finia 3e—36 1/2 fr. — **Slanina** tražena 29 1/2—30 fr. m. varoška zračna 33 1/2—34 1/2 fr. dimlj. 36 1/2—37 1/4 fr. — **Loj** 32—33 fr. — **Šljive** malo zato je cina skočila — za bosanske iz druge ruke 12—12 1/4 fr. za srbske 10—11 fr. u ardovi bilo je bosanski i po 11 1/2—12 fr. nenadajuse da će što više stignuti stare 1869. po 8—8 1/2 fr. **Za Med** daju 27 fr. — **Vosak** 101 romanski — banatski 106 fr. — **Pekmez** 11 fr. a prvi 12—12 1/2 fr. — **Grah** bio 5 fr. sitni bio 5 1/4 fr. — **Grašak** 6 1/2 fr. — **Sočivo** 7 fr. car. m. konap sime 3 fr. 45 n. 60 funt. — **Paprika** po razliki kakvoće 13—18 fr. — **Kože** neučinjene ovičie 102 kom. 130—138 fr. Bačke i Banatske 150 fr. rumanske 140—150 fr. jag. 128—130 fr. — **Kozie** 177 fr. 100 kom. — **Burza** 28. Sić. — **Srebro** 122 fr. — **Dukat** 5 fr. 86 nov.

NOVIE VIESTI.

Iz Londona glasaju da je s Parišom primirje sklopljeno bombardiranje je od obe strane 26. Sić. obustavljeno.

Vele da se i o miru pogadjaju radi čega bi Gambetta već svoju ostavku pridao.

Ipak iz Bordeaux javljaju: da oni o vićanju mira još ništa neznadu.

23. Sić. Bila je u jednoj strani Pariša graja — domobranci pucali su na gradobrance — koji su obnoć na tamnicu Mažas navalili, i oglašena republikanca Flourensa oslobodili. Trošü je položio vlast vojnovodje, i zadržo samo predsidništvo ravnateljstva — a ono pridlo generalu Vinoy.

Krunovojvoda talianski Humbert, i principkinja Margaretha nastanili se u Rimu.

G. Beust se priti Rumanima — zašto se bune i jugoslaviani — pa srbi misle: da g. Beust negovori po čudi magjarah.

Njegovo Veličanstvo je blagoizvolilo g. Bedekovića za Bana Hrvatskog imenovati.

28. Sić. franceski ministar Favre podpisao je trinidiljno primirje, redovna i pokretna Vojska ostaje u Parišu zarobljena. Gradobranci će red uzdržavat, sve oruže triba pridat. — **Prusi** uzimaju u posed sve tvrđjvice, u Pariš se uvozi jistbina. Spolašnje vojske ostaju u miru na sadanjem mistu, triba da ugovor podpiše i Trošü, koji je još u vrime ravnanja g. Palikaova imenovan. — **Konstituante** zakonodavno ustavno tilo sazvaće se u grad Bordeaux za 14. dana, žele Prusi da i onaj odiel uprave u Bordeaux ugovor podpiše. — **Javljaju** iz Besansona da se Bourbaki ubio ili da je u dvoboju ranjen. — **Vele** da će franceska izgubit Alsatiu Lothringu, jedan dio prikomorski Pokrainah, 20 vojni Galliah, i platit cetiri milijarda franka a pruska pripoznaje upravu republikansku.

Visina vode Dunavske.

Pešta, 28. Sićnja 12' 2" razte.
Požun, 27. Sićnja 11' 8" opada.

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

JEDINICI MOJOJ ŽICI, I MILOM RODU, O NOVOM GODU.

„I čas pridet . . . i on už nedalek :
 — — — — — ! Negodovanje
 Voz prjanet nakonec. Otečestva ridanje
 Rzzbudit utomljeni rok.
 Tepar idu . . . pora . . . no ti stupaj za mnoju !
 Ja ždu tebja.“ A. Puškin.

Zamukla mi, žico moja,
 Iza onih srietnih lieta,
 Kad udobna sred pokoja,
 Ko potičić u sred svieta,
 Tečjaše mi život moj
 Uz vilinski milopoj.

Kad mi cvaše moja nada,
 A šnjom sreća i svo milje,
 Kad oprieke ljubav skláda,
 Siromaštvu dade obilje,
 Bolu kakvom melem priek,
 Žarkoj žudnji brzi ték.

Kada sve me očarava.
 Kudgod samo pogled baci' :
 Ranim jutrom zora plava,
 I ruj-neba sunca traci,
 Drobne rose biser-lik,
 I ptićicah veso klik.

Povjetarca tajinstveni
 Lahor — šapot listjem granja, —
 Blagi mir u hlada sjeni,
 Prepun mašte, čustvovanja, —
 Potočića vijug-šum,
 Zanosé mi srdce, um.

Svaki cvietak, svaka travka,
 Ta u polju. ta u gori,
 I marljivá posô mravka,
 I crvića duba u kori,
 I leptirah šaren sviet,
 I pčelicalh rojnih lét.

A u večer i po noći,
 Uz tišine čare bajne,
 Oblietahu u samoći
 Duh mi mašte misli tajne,
 Žarke kano zvezdah sjaj,
 Ko za dragom uzdisaj.

Tripud blažen ! tripud sretan !
 Ko blaženi u sred raja, —
 Uvijek vesô, nikad sjetan,
 Duh mi srdcem viek se spaja,
 Noseć sviet sav srdcu u mom',
 Sviet moj : Milka, rod i dom !

Zamukla mi, žico moja,
 Iza otih milih lieta' —
 Što te tvoga iz pokoja
 Zove sad u žagor svieta ?
 Što ti vabi mukli zvuk
 Baš ko daljne bune húk ?!

U to doba narav mati
 Slatkom sanku već se sprema,
 Sav predade dar bogati,
 Već ljepote, čara nema ;
 Pústo sve kud oko zre,
 Pústo što ti noga tre.

Pa i sve da nije tako,
 Već da sve mi čarom blista,
 Neće kliknut srdce svako
 Od raskošja čara čista ;
 Jer u kom je bola mrak,
 Tom je sviet púst, kužan zrak . . .

Pak i nojca tiha, blaga,
 Zviezdo sjajna, puna čara,
 Svedj prolazi a bez traga,
 Bez utjehe i bez mára
 Srđeu takvom, komu kob
 Poče rano kopat grob

A Milka mi, slatko lane,
 Da je povod muklom zvuku ?
 Kad s uzdasah srdcem dahne,
 Što se vidi tudjih u ruku,
 A s Dragim ju dalek sviet
 Dieli već od mnogo liet' — ?

Ah ! mladosti sladjan vieku,
 I ljuveno prvo milje ! —
 Kano što si brz u teku,
 Tako ti je vrieme bilje,
 Koje vida srđca jad.
 Kog zadade ti mu mlad.

Vida ? . . . ne, ne ! samo jedno
 Medj svih srdciah neizvida,
 Ah ! pjesničko srdce biedno !
 Njeg mi viekom čemer kida ; —
 Jad ga mori, jad ga tre,
 Jadom živi, jadom mre

A u tome jada móru,
 Ko da i tebe vidim rode ?!
 Tvoga doma na obzoru
 Tmuš — oblaci kolo vode,
 Iz daljine sieva blesk,
 Navještuje burom tresk.

Jest! ta to je što zamukla,
 Jedina mi preostala
 Na tamburi, neprepukla,
 Žica tugom navješćala;
 To joj znači mukli zvuk,
 Baš ko daljne bure huk.

Jest! to mora je zelena.
 Što mi jedno srce kida, —
 Uzdah bratje jest Slavena'
 Potiskane tja do zida, . . .
 Ali dalje? ne, ne bre!
 Dok krv slavska u nam vre!

Jest! taj mukli zvuk me zove,
 Da tamburu opet latim,
 Da nategnem žice nove
 I terzijan da prihvatim,
 Te udaram pojuć : Oj!
 Tebi mili rode moj!

Ta ti si mi još jedini,
 S' brodolomja žića moga
 Što mi osta u cjelini,
 Najmiliji iza Boga;
 Utjeha mi, slava, nād,
 Tebi život, tebi rád!

Pa nek bura bući bukom, —
 Neka munjah sjev svjetluca, —
 Nek gromovi huće, hukom,
 Nek se krši, lomi, puca, —
 Takov, rode, grozan čar,
 Samo u nam budi žar!

Premda uz zid, — Mi stojimo!
 Golih prsuh, čvrste volje, —
 A bure se ne bojimo,
 Ona još nas bodri bolje, —
 A zid će drugog satrt pre, —
 Nego l' što nas kogod stre! —

Mi stojimo! kano stiene,
 Što ih ima naše more,
 Zahman bura diže pjene
 I talase kano gore;
 Taj je napor uprav lud,
 Jer nerazbi stienam' grud

Mi stojimo! kano četa
 Čelik — srдца, miš'ce jake, —
 Kano puška odapeta
 Za slučaje spremna svake, —
 A cikne li ona tek,
 Nebrojnih ju sledi jek! . . .

Mi stojimo! pouzdani
 U istinu i pravicu,
 U svjet vodjah nam izbrani'
 I junačku nam desnicu, . . .
 A umro l' bábo, — soko siv, —
 Ništa! stric je još nam živ! . . .

Gore oči! gore srca —
 Oj! slavenski rode mio!
 Ako s' vrh nas nebo smrca —
 Istok nam je zarudio —
 Sunce doć će pred naš prag,
 Nепreprieći ga ni vrag! —

Gore srдца! gore oči!
 Već nam dan se bieli smeje, —
 Jug se diže, da raztoči
 I gnjusobe sve razveje, —
 Da olahkša težak dah, —
 Novom žiću dade mah!

Eno Majka Slava hrli,
 Te radostna širi ruke,
 Sjedinjene da zagrlji
 Sinove si i unuke . . .
 Blizu, rode, već je čas,
 Koji će ti donet spas! —

Milanko.

ANTUN BUNJEVAC PRIPOVITKA.¹⁾

III. Antun se uvatio u koštac sa sudom, a sud s Antunom; ali se i sam sud medju sobom a zbog Antuna uvatio u koštac. Napravile se dvi partije, koje su se tako pripirale, da u pripirci sasvim zaboraviše na sam povod njen. Jedni, kao što već rekosmo, htili su Antuna obisiti, jer je ljude ubijao, drugi ga opet htidoše obisiti, jer ljude nije ubijao. Samo gospodin birov bio je — ali samo za se i u potaji — treća partija, koja je htela posridovati. On je htio Antuna na slobodu pustiti.

„Jer,“ tako je on mislio, „da smo ga odmah prvi dan metnuli na muke, možda bi izišla prava istina na vidik; ali sad je već kasno; ako pak budemo čekali, dok se obi one partaje slože, zašto upravo da obise Antuna, to može on u tamnici i osiditi. A ko štetuje, nego varoš, koja toj vucibatini za toliko vrime daje kruva i krova!“
 Gospodin birov, poznavajući dobro ljude, još i to

¹⁾ Od Gosp. Gjorgje Popovića Urednika Danice i Srbskog Naroda „poslana“. Ured.

nadje, da će Antun biti omekšao posli zatvora od toliko nedilja, pa da mu se ni kujna tamničareva neće baš osobito dopadati; zato mišljaše, da će biti najbolje, ako toj bedi bajage nehotice ostave vrata otvorena, pa neka biži do vraga. Nestane li Antuna, nestaćé i kavge, pa će se još svaki čuditi, kako su mogli radi takoga ugursuza toliko glavu lupati; i tako će se sudu oprati čast, a što se tiče porkolaba, to će već on, gospodin birov, na se primiti.

Dakle udesi, da se brave na Antunovoj tamnici više puta nezatvoriše. Antun je to istina dobro opazio, ali on ostade u tamnici, htio je, da ga baš na s.-m hataru obise. Ali kada on jednom reče svojoj susidkinji, kako je porkolab postao nebriga, podje stvar sasvim drugim putem, Samo što pomisli na otvorena vrata (ako to i nisu bila vrata na njenoj tamnici), pa kod gospoje Julijane probudi se svakolika sila ljubavi ka slobodi.

„Oh, da je meni samo izaći!“ viknu; ja nebi begala; ja bi samo otišla, da se opet vratim, da pripovidim u S., šta sam sve morala pripatiti, pa da se vratim sa svidočbama i svidocima, da sam ja nevina žena; — nije mi

do slobode ni stalo, nego bi da na meni neostane i na mom imenu tako ružna ljaga — — !“

Ona nije, istina, sve iskazala, ali je Antun dobro nju razumio.

Već olavna dao se on u posao, da probije potanki zid među obi tamnice; imao je samo jedan komadić gvozdja nikog, pak je u tome sporo napridovao; ali posli onih riči gospoje J. dan noć navali on svom snagom raditi, te treće noći već je mogao pokušati, da se provuče kroz jamu, koju je probio u najmračnijem kutu. Tu se nije smilo dangubiti Antunova vrata bila su te noći opet otvorena; dakle su se mogli oprostiti na brzu ruku. Gospoja J. provuče se priko u Antunovu ćeliju. Držeći sav, obuhvati Antun kolina starici i vikne — kao da bi htio u tu jedinu rič staviti svukoliku svoju poslušnost i zahvalnost :

„Majko !“

A ona privuče rukom po njegovom licu, da mu crte u crnom mraku opipapa viknu :

„Jadno, nesrećno dite moje !“

I onda se opet postaviše oba prijatelja, što se nikad nisu vidila, a toliko su jedno drugom blizu bila. Udo va G.-ca, koja nije imala dice, u taj par prvi je put spomenula sa punim materinskim čustvom ime ditiñje; a probisvit, koji nikad nije znao za svoju mater, prizva materinsko ime prvi put sa ditiñjom ljubavi i što vanjem.

Te noći sakrije se gospoja J. kod dobrih prijatelja, a sutra dan utekne u S. A Antun provuče se u praznu izbu, gdi je bila dotle vištica, i kad ujutru dodje porkolab na vrata da mu kroz budžu doda ono malo huda jila, ščunju se Antun u krajnji kut, a uvio se u ogrtač gospoje J., koji je tamo ostao bio; kada pak porkolab ode na njegova vrata, šmukne on brzo kroz jamu priko i kao Antun primi drugu porciju. Tako je tirao lakrdju skoro nedilju dana, višto i smijući se u sebi, samo da mu nije teško oko srca bilo, što nema više svoju dobru komšijnicu.

Ali jedno jutro otvori se ne samo budža, nego i cila vrata, i udje unutra birov sa porkolabom, te pozove gospoju J., da ide s njim u sudnicu. Antun nastavi svoju lakrdiju, dokle je god morao, stisne se, kao da ga je vrlo strah, u mračni kutak i samo čuteći odbijao je od sebe onu dvojiću. Tu će reći gospodin birov hrabreći :

„Neboj se ništa, no samo hodi s nama; neću te više voditi na mučenje, nego na slobodu !“

Antun zaboravi na svu lakrdiju, zbaci sa sebe ogrtač, skoči prid njih, jogunasto se obiručke podboči, pa uplašenom birovu vikne :

„Lako ćemo! Hoću da me obisite, i to baš na S. višalama !“

Da vam je bilo gledati, kako je gospodin birov K. sve čupao svoju kiku od muke i jida, kada vide, da mu je vištica utekla, a da mu je opet na vratu ostala ona vucibatina. On je zbilja došao po G., da je pusti iz tamnice, ali da je pusti uz nika važna uslovlja; a sada je sve nestalo bez ikakva uslovlja, a Antun, koji je tribao uteći bez svaka uslovlja, ostao je opet plemenitom magjistratu na krkači.

„Ta, nitkove jedan !“ vikne sudac Antunu, a sve se pinušio od jida ma tebe nikako da uklonimo sputa !“

„Baš na to se ja i tužim,“ odgovori Antun sasvim mirno, „što nikad nećete da pokušate, da me s puta uklonite !“

A sa parnicom gospoje J. ovako je stojano. Iz Požuna dolazile su poruke sve crnje za gorima, tako da se

većina magjistrata poplaši, te se okrenuše protiv birova i još dva senatora, što su i udesili bili parnice sa višticama, pa su već toliko godina plašili cilu varoš. Uz to dodje, da i narod podje k sebi dolaziti, te birov i oba mu druga jasno uvidiše, da će im gospodstvu skorim biti kraj, nego da će dobro biti, ako se budu za svoju kožu pobrinuli. Oni dakle htidoše J. pustiti, ali da ona podpiše pismeno i da se zakune : da svoju slobodu prima kao milost plemenitoga suda, da se nikad nigdi neće tužiti na svoje sudije, da im se nikad ona sama neće svetiti, da će iz varosi otići za dvadeset i četiri sata, a da nikad nikome ni ričice neće govoriti o svojoj parnici. Mislili su, da će za taka dobra uslovlja lako dobiti prisegu i podpis od ustravljene starice, koja je već toliko mučena bila. Može se dakle misliti, kako se poplašiše, kada čuše, da je G. utekla; jer sada se mogla ona tužiti višoj vlasti, pak narod dražiti, koliko joj volja bila.

(S'idi.)

ZASTO SE SLAVENI U BROJU I IMOVINI GUBE ?

I to sve naglo, jel položaj Slavenski taki je bio, kojije svaku sebičnost — u klici ugušio a bez sebičnosti, umirene — neima napridka.

Te sve zemlje gdisu slaveni stanovali, bile su prije militarске, već i radi toga se obiteli nisu dilili, al slaveni već od naravi mirni krotki i puni rodske ljubavi teško su se i bez militarie raztajali. Nije ridko bilo : da je i treće kolino iz jedne, zdile jilo. To je lipo, i u nikim načinu za poljo-dilstvo veoma koristno; al po sirote Slavene u oni okolnosti toje bilo pravo ubojstvo, izmišani ljudem, koji svakim korakom glede štaće zagrabit, ljudi koji su ostarili, da nisu rič moje već samo naše poznavali, dakle nimalo se ne triba čuditi : Što se slaveni gubili već tomu se triba diviti : što se do jednog nisu izkorenili. Sebičnost pograbi i ono štoje obćeno : a blagodarnost potroši i obćeno. Šta radi židov? a koje čifutanac naučio, da dva i dva novčića sačinjavaju četiri, već mu da jednu forint pa mora ići i golušarke kupovat, i prodavat : tako se budi u njemu sebičnost, a šta ova poradja? — ova podhranjiva — duhovnu, čudorednu, i tvarnu borbu bio trud i rad kaki mu drago i u čoviku triba sebičnosti — da ne sustane, da duhom neklone, da se srcem ne sneveseli, iztrajanost u sebičnosti nalazi — neizcrpljivo vrilo — posli milosti i volje Božje. Molimo da svaki zabilži : da je ovde razgovor o umirenoj sebičnosti. — Što je neumireno to prilazi granice ljubavi božje i izkrnjene — dakle mora biti grišno; a ono što je među ovih granicah zadržava svojstva kriptostna. Ta umirena sebičnost je kod Slavena po dugovičnom zajedničtvu ugušena. Da je čoviku prirodna sebičnost to dokazuje i onaj običaj : koji se kasnie u obiteli uvuko t. j. da su domaćini dopuštali prije držati, ova se marljivo timarila a ona zanemarila, što više nije ridko bilo : da je prije vrilom proždrlosti, i razsipanja postala akose nasporila : premda nije običajno da se na sinovljeno ime zemlja kupuje, dakle prodana živina ako na haljinu nije tribala, toju odnela karta, izila djiđia i potrošio cigarin. Što je sviuh, to je ničije, obće van jedinog gazde, nitko nije košto bi tribalo čuvo i branio, već malo i veliko je podkradalo, da što sebi osebeno nabavi. E da je to omah izprvah u običaj usnovano bilo, štoje u najnovie vrime kod razumnii slavenah obvladalo : da su sebi kuće zidjali, zemlje kupovali, pokućstvo u te pripravljali, i znali štaće kojeg biti, pa ipak kod zdile i radnje u zajedničtvu ostali, onda bi oni švabu izili. Al žali Bože na te misli su slaveni kasno došli, i to ne svi, zato kad su ji

žene pobunile onda se dielili, pa gdje bio begluk tamo je malo guvno postalo, gdi se volovi po rogovi birali, tamo jedva su pojedinom junčići dopali, gdi su argele govede — i čoporovi bili, tamo je lipo bilo : akoje jedan konj jedan vol, i nekoliko ovacah dopalo, jel svašta ima svoje vrime u koje razte, dorazte, i dozria pa se ondud počima gubit, tako i zajedničko stanje ima svoju miru, dokle valja da rod zajedno, ostaje, al kad se ta mira priskoči, onda zajedništvo postaje škodljivo, tu miru nisu slaveni poznavali, već donle su u zajednici obstajavali dok se žene nisu posvajale, ili dok roditelji nisu pomrli, koji akosu duga života bili, i sinovi su pored nji ostarili.

To je pametno : što bunjevac uzde u ruke svoje dice neće da prida, al to je nerazborito. Što želi : da mu sin do njegova groba kao sluga bude, podaj i sinu da si kuću, obitel za se okruži, pa ćeš vidit : da slaven nije taki glup, košto su ga izvikali poturice. Toje mudar otac koji sebi sigurno življenje ostavi, al i dicit za vrime što podili, da se za sebe svaki požuri, a onaj koji je dembel na znoju svojeg brata se negoji. Nijeli to grdno : Kad ostari čovik pa nezna ni kupit ni prodat, jel je samo volarovo ili čobanovo — al ne kao posednik, već kao najmenik — čovik svoju narav neće ni za rad čije volje zatajat, a komu ništa nedate — čime bi mu se sebičnost zagojatila, to će počet krast, varat, lagat, ili u skrajnu nemarljivost se upuštati, uviren sam : da oni grisi ni u kući, ni van kuće nebi se kod slavena toli uvrižili, da je u mladosti sebičnost našla, čim bi se nasladjivala. A tako žena od muža, sna od svekra, brat i sestra od oca, dica od matere svi krađu lažu i varaju samo da što sebi svojeg pribave, što na obćeno dobro tako diluje ko parcevi, koji, akose ne progone kuću podrone i svale. Pa što je u tom adetu još najsmišnie : gazda je onima, koji su za radnju bili, nabavio poslene haljine, a za uzimaće, nije se brinio, ako ne, štoje jednu opakliu, jedne čisme, i jedan šesir kupio — u kojima su redomice u erkvu išli, a čime se dica peru, i malena zaodivaju, kako se dadiljaju, o tom gazdina pamet nije umovala, dakle taj čudnovati adet, silovoje mladiće i divojke, mlade i matere, da kuću podkraudaju. A hrbine u kujnu nabavit, dicit voća kupit — šta bi se o tom gazda brinio? hambar je kod kuće bio, zato su se žene brinile, da do ključa dospiu, akoje takav gdi bio, pa se za ranu svaka hrbina i svakojako voće kupovalo.

Jel veliku avliu voćkom posaditi, na to gazda nije dospio, onje od maloće naučio : bez jendeka i atara pašnjak imati za ovce i konje, mislio je dakle : da je takav i za kokoše potriban : zato nipošto nije dozvolio : da se što od avlie prigradi, i u bostan obrati.

Al kako bi gazda uvidio, da je po kuću škodljivo : ako se svašta za ranu, a ne po novcu kupuje kada ni on nije drugčie činio? jel njegova pamet nije naprid išla, da obilži već iz daleka, što kada i kome triba. Kadje žena napala : da ovom ili onom što triba — onda poklem novaca nije pribavio — kud će tuće već ajde Gašparu, i dokje bilo ovacah, na vunu a posle na ranu kupovoje, pa tako ni vunu ni ranu nije po cini prodavo, već Gašpar kako muje volja bila mirio i platjo. (Slidi.)

GAZDALUK.

PROLITNJA SITVA.

Take radnje na svietu neima, koju bi mogo čoviek po svojoj volji obavljat, Bog je istina čovika na zemlji

gospodarom postavio al žali bože što dušmaninu povirovajuć to izgubi, sad se to povraća samo za trud duševni i tvarni, čovik se mora, pametjom, i tielom trt, i mučit, da može od neba šta izprosit, a od zemlje izprtit. Nije drugčie ni sa sitvom — to se neda sve izvršivat, kako bi nam se svidilo — jel okolnosti, ili vrime napat staju. Niko mudar neće dvojit : da je najbolje zemljište u jesen orat a u prolitje priorat — jel onda smo nidra zemlji otvorili da svašta u se primi, što joj sunce, misec, trak i zrak može podieliti, a ono zelje koje bi htelo proklijat, da obuzme miesto za bilju namienjeno, umrtvimo drugim oranjem, i tako dvi trećine ploda prolitnjeg osiguramo. Al ako dvaput nebi mogli zemljište uzorat, onda toga se valja po napatku izkušani gazdah držat : da se zemlje u jesen podoru, jel izkustvo je posvidočilo : da je po gazdu manje štete iz zelja litini umišana, nego iz suše radi koje kod nas ponajviše prolitnja sitva — akoje zrno u prolitnje oranje bacano, zakrlja, i zahrdja : Al poklem gazdu mogu i take okolnosti snaći, ko n. p. prošaste jeseni, da i najmarjivii nije kadar bio prolitnju zemlju uzorat, u moran će biti sve zrno u prolitaje oranje usijat, zato da barem u ovom slučaju isto kano od jesenja oranja uzajmit može, potriebnoje da za svako, i najkratje vrime plug u zemljište uvaljiva, pa sve što ranie podore, i posie dok je zemlja u cilini zimske vlažnosti, ova je koja prvi plod da je bilji — dakle je svakojako trieba gledat sačuvati, jel ako prije iz zemljišta izmakne nego štoje bilju zahranila, slaba će biti za budući plod nada radi-toga sve druge poslove trieba odstraniti, i sve poljodilske sile na to spremiti : da se u prolitje što ranie uzore i posie, pa vlagu za zemlju na niki način priveže ; košto košulja ako se razastre, prije se osuši, tako i zemlja ako na ridje ostaje Vlagu za kratje vrieme odpusti. A ono štoje smotano za dulje vrime vlažno ostane, dakle i zemlja ako se boljma ulegne, to će vlaga za nju, čvrstje prionit, težlje se od nje razstati, usljed toga najbolje bi bilo da se prolitjom ornice uroljaju, al poklem kod nas nije množe taki gazdah, koji bi roljku poljodilsku posidovali neostaje drugo sriedstvo — već i po naši stari upotriebovana brana, koja u ovom slučaju — upotriebljuje se ne samo na to : da se zrno pokrije, štoje za kliju neobhodno potriebno, već ponajviše da se zemlja utvrdi ugazi — i oko zrna učvrsti — i tako onu vlagu što je zrno potriebno zadržati, takoće bilje dosta snage zapatit : da odraste na toliko — da pod teretom vrućeg traka neklone.

Al poklem se i to sgadja : da nikoji put snaga volja, i zemljišta prostor ne stoje u podobnom razmirju, pa se zemljište nemože podorat i rano posiat, to za izkušanog gazdu ništa drugo neostaje : već ako se zakasnio onda da take stvari sije, i sadi — koje veću srodnost imadu s vrućinom, nego zob i ječam, kake su kokuruz, proja, hajdina, i varivo — ove vrsti biline — hitrie se izvijaju, i zato — prije se lištjom oružaju koje će ji od žestine obraniti, nego što je sunce stiglo na onu poliecu, odkud silnu vrućinu i svietlost prosiplje — napokon valjami zabilžiti : da je po izkustvu pruski najumitnijih poljodilacah 1870. godine ovjerovana, naj koristnije na poldrug 1½ palca dubljine za prolitnju sitvu orati.

Ante Szabely.

Poruke uredništva.

Milanku : Ružicu sam metnio u vodu da neuvne. V. e. koji zaside da se na Olympus uzvuku, izkadiću. — Fojnica : G. J. V. Vrhomće mo admirit.